

VIR MAGNI INGENII
(до ювілею професора К. Г. Городенської)

За пройденим не треба сумувати,
Попереду щаслива жде пора,
Хай буде щедрим ювілейне свято,
Здоров'я Вам, любові і добра!

Непомітно спливає час, біжать роки. І кожен рік цеглинкою вкладається в ту будівлю, що зветься Життям. Ювілей – це завжди певний рубіж, коли, вдивляючись у пройдешні роки, оцінюють місце людини в суспільстві, її досягнення.

Знаний в Україні науковець, доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу граматики та наукової термінології Інституту української мови НАН України **Городенська Катерина Григорівна** має вагомий різновекторний напрацювання у галузі категорійної граматики. Уперше в лінгвоукраїністиці розробила теоретичні засади синтаксичної деривації, випрацювала концепцію дериваційного синтаксису, що започаткував новий напрям у синтаксичній науці. Професор К. Г. Городенська застосувала функційно-семантичний підхід до аналізу та систематизації дериваційних морфем, який посприяв виокремленню нової, синтаксично орієнтованої галузі словотвірної морфеміки.

Щоразу відкриваємо все нові риси багатогранної творчої натури Катерини Григорівни Городенської – науковця, мовознавця, педагога, ерудованої співрозмовниці, Берегині українського слова!

Щиро бажаємо їй надалі бути Такою, упевнено йти до поставленої Меті, розкриваючи невичерпний потенціал Творця! *Ad multos annos!* – На довгі роки! *Ad gloriam!* – На славу!

Сьогодні Катерину Григорівну з ювілеєм вітають і ті, кому пощастило бути знайомим та працювати пліч-о-пліч багато років, і ті, кого доля звела з ювіляркою нещодавно, однак всі об'єднані думкою про те, що такі люди, як Катерина Григорівна, – взірці Мовознавця, Педагога та Друга. Завдяки своїй працелюбності, відповідальності, наполегливості, невичерпній творчій енергії, цілеспрямованості, плідній науковій та педагогічній роботі Катерина Григорівна заслужила авторитет серед колег і друзів. У всіх, хто знає ювілярку, викликає справжнє захоплення її невичерпна життєва енергія та служіння українській мовознавчій науці. Бо, мабуть, полтавський край, де народилась Катерина Григорівна, із його мальовничою природою, просякнутий звичаєм історією, освячений силою Божого слова, обдарував її глибоким патріотизмом, високою духовністю, усвідомленням значення цінностей національної культури і науки.

Різнобічна та багатостороння творчість і життєдіяльність Катерини Григорівни Городенської, знаного українського вченого-мовознавця, привертає увагу чималої когорти науковців. Її енергійності, оптимізму, завзяттю, цілеспрямованості, уважності й відкритості до нового,

оригінального можуть позаздрити молоді колеги. Знання, мудрість, величезний життєвий досвід Катерини Григорівни дають наснагу не тільки аспірантам, докторантам, а й колегам, усім викладачам-мовознавцям України.

Доктор філологічних наук, професор Катерина Григорівна Городенська належить до тих представників академічної науки, чиї теоретичні напрацювання лягають в основу підручників і навчальних посібників для вищих закладів освіти України, слугують матеріалом для нових теоретичних спецкурсів.

Коло наукових зацікавлень Катерини Григорівни Городенської – широке й різнобічне. Ще в далекому 1975 році, переступивши поріг Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Катерина Григорівна зрозуміла своє покликання – служити українській науці. Понад сорок років Національна академія наук України стала не лише науковою лінгвістичною лабораторією, а й рідним домом для ювілярки. Викладачі й студенти філологічних факультетів вивчають її праці зі словотвору, у яких випрацьовано теоретичні засади української дериватології. Катерина Григорівна взяла участь у створенні першого теоретичного курсу «Словотвір сучасної української літературної мови», автор розділу «Словотвір» у двох граматиках («Граматика української мови» (1982) та «Украинская грамматика» (1986)), співавтор монографій «Словотвірна структура слова» (1981) і «Морфеміка української мови» (1987), що внесені до списку основної літератури в лекціях із проблем морфемного членування та словотвірної похідності.

Активно використовують ідеї Катерини Григорівни Городенської й у вивченні морфології сучасної української літературної мови. На цих ідеях ґрунтується підручник «Граматика української мови. Морфологія» (1993), що має гриф Міністерства освіти України, а в 90-х роках ХХ століття освітянська громадськість визнала його підручником нового покоління.

Важливими для лінгвістів є друковані праці з морфології та синтаксису, підготовлені у співавторстві з колегами-науковцями, – «Числівник української мови» (1980) та «Семантико-синтаксична структура речення» (1983). Особливо знаковою і глибинною у вирішенні лінгвістичних проблем є її монографія «Деривація синтаксичних одиниць» (1991), що в ній подано теоретичні засади синтаксичної деривації і захищено як докторську дисертацію.

2004 року професор Городенська Катерина Григорівна разом із Вихованцем Іваном Романовичем запропонували для мовознавців вагому працю – «Теоретична морфологія української мови», що узагальнила напрацювання у галузі граматики за останні 50 років, яку удостоєно премії ім. О. О. Потебні Національної академії наук України. Апробовані теоретичні засади нової академічної граматики української літературної мови стали підґрунтям для створення сучасної знакової мовознавчої праці – «Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія», що побачила світ 2017 року.

З погляду новітніх лінгвістичних підходів Катерина Григорівна Городенська досліджує частини мови, зокрема: прислівник («Синтаксична

сфера компаративних і суперлативних прислівників міри й ступеня», 2006; «Власне-прислівникова й транспозиційна сфера ступеньованих прислівників з первинною якісно-означальною семантикою», 2007), сполучник («Граматичний словник української мови: Сполучник», 2007; монографія «Сполучники української літературної мови», 2010) та ін. Нині ювілярка активно працює над проблемами функційно-категорійної граматики.

Катерина Григорівна Городенська надає величезну допомогу закладам вищої освіти, готуючи для них наукові кадри: чотирнадцятеро докторів філологічних наук і тридцять один кандидат філологічних наук. Багато її вихованців керують роботою кафедр української мови або філологічних факультетів у провідних університетах України.

І на сьогодні активність наукової діяльності Катерини Григорівни Городенської не знижується: вона координує тематику наукових досліджень кафедр української мови вищих закладів освіти, консультує викладачів, докторантів, аспірантів, читає теоретичні спецкурси для студентів філологічних факультетів, виступає з проблемними доповідями перед науковцями.

Людські й наукові якості будь-якого вченого на освітянській ниві завжди перебувають у тісному взаємозв'язку. Щоб зрозуміти й оцінити наукові якості Катерини Григорівни треба подивитися на зміст її наукових праць, тематику дисертацій її аспірантів, докторантів. І, безумовно, стрижневим словом є «граматика». Її науковим працям, лекціям, публічним виступам завжди властиві глибока думка і практичний досвід, а стиль Катерини Григорівни – вишуканий і бездоганний. Зміст її наукових пошуків тісно пов'язаний із запитамі сучасної мовознавчої науки.

Особисте спілкування з Катериною Григорівною завжди зворушує її шляхетністю, глибиною, щирою увагою до співрозмовника, надихає оптимізмом, добротою й теплом, яких нам усім нині так бракує в цьому світі.

Вельмишановна Катерино Григорівно! Несіть гасло мудрості і просвіти, щедро засівайте ниву української мовознавчої науки. Нехай ніколи не міліє потужне джерело Вашої енергії, а всі найкращі надбання розуму і таланту будуть на добро людям, на славу вітчизняній науці.

Бажаємо Вам ще багато літ життя, співпраці із закладами вищої освіти України. Хай Вас підтримують та надихають рідні люди, розуміють та допомагають колеги, хай оминають негаразди та непорозуміння. Хай доля збагачує Вас життєвою мудрістю та оптимізмом, енергією та натхненням, радістю сьогодення та вірою в майбутнє. Нехай множаться для Вас гаразди, повниться радістю душа, збуваються всі Ваші мрії та надії.

Хай здоров'я, радість і достаток сиплються немов вишневий цвіт! Хай малює доля з буднів свято і дарує Вам багато літ! Многая і благая літ Вам, Катерино Григорівно!

Ab imo pectore

Василь Дмитрович ШИНКАРУК, доктор філологічних наук, професор, декан гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.